

Adviesnotitie (Quickscan)

**Dreefstraat – Smeleweg te Waalre
gemeente Waalre**

Autorisatie

Paraaf

Datum

dr. T.A. Spitzers (senior KNA archeoloog)

05-06-2012

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Landschapsgenese	4
3	Archeologie en cultuurhistorie	5
4	Het plangebied op historisch kaartmateriaal	5
5	Verstorings binnen het plangebied	6
6	Conclusie	6
7	Advies	6
8	Literatuur	7

COLOFON

Opdrachtgever : Milon bv te Schijndel
Contactpersoon : dhr. W. van der Velden
Huygensweg 24
5482 TG SCHIJNDEL
Projectnummer : S120364
Titel : Adviesnotitie (Quickscan), Dreefstraat - Smeleweg te Waalre
Datum : 05-07-2012
Auteur : drs. R. Nillesen
Autorisatie : dr. T.A. Spitzers (senior KNA archeoloog)
Druk : Synthebra bv, Doetinchem
ISSN : 1874-9771

Synthebra bv

Synthebra bv, Doetinchemseweg 61a, NL-7007 CB Doetinchem
Telefoon +31 (0)88 81 81 981, Fax +31 (0)88 81 81 989, Internet: www.synthebra.nl

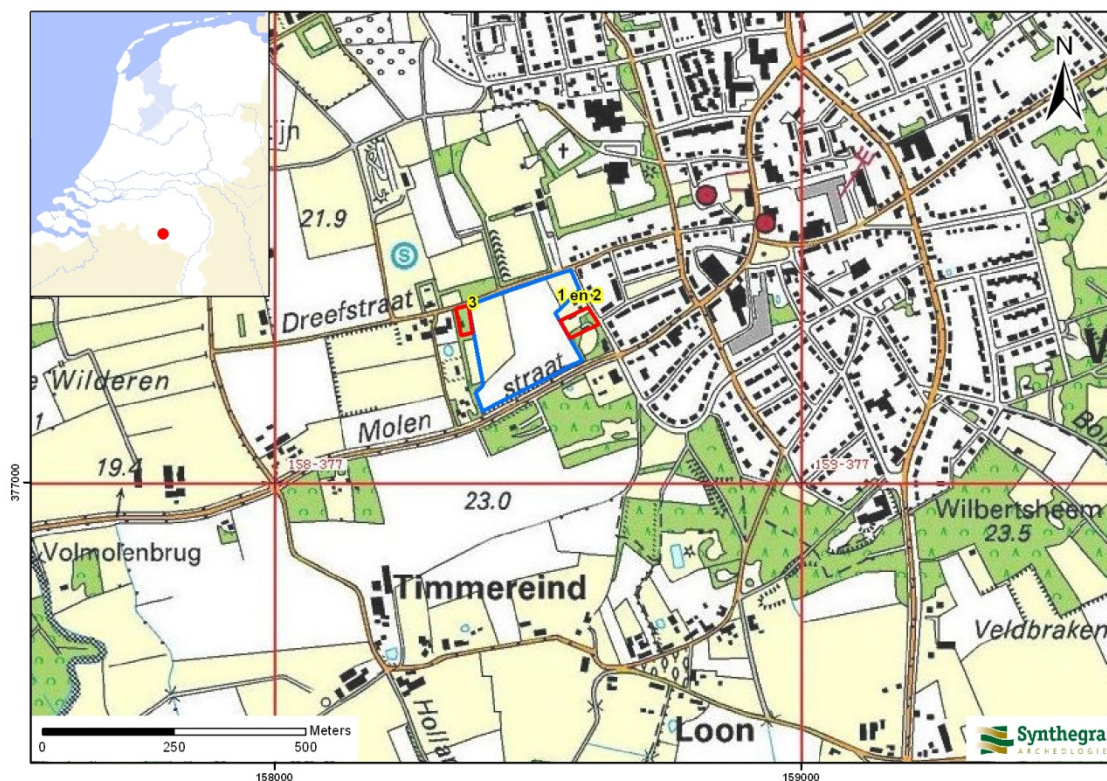
© Synthebra bv, 2012

1 Inleiding

Milon bv heeft op 14 juni 2012 aan Synthebra bv archeologisch advies gevraagd omtrent een geplande herinrichting van een plangebied, gelegen aan de Dreefstraat en Smeleweg te Waalre (gemeente Waalre, provincie Noord-Brabant). Het plangebied bestaat uit drie percelen (afbeelding 1, rode kaders) en vormt een aanvulling op een groter plangebied dat reeds aan archeologisch onderzoek is onderworpen (afbeelding 1, blauwe kader)¹. Perceel 1 en 2, gelegen aan de Smeleweg, zullen worden gesplitst tot afzonderlijke percelen. Perceel 1 heeft een oppervlakte van 1.250 m² en perceel 2 heeft een oppervlakte van 1.100 m². Percelen 1 en 2 grenzen in het oosten aan het oorspronkelijke bestemmingplan. Perceel 3 ligt aan de Dreefstraat en heeft een oppervlakte van 1.400 m². Perceel 3 grenst in het noordwesten aan het oorspronkelijke bestemmingplan. Binnen percelen 1 en 2 is momenteel bebouwing aanwezig, perceel 3 is niet bebouwd. Binnen het plangebied is de nieuwbouw van woningen gepland. De maximaal te verstoren diepte is ten tijde van het opstellen van deze adviesnotitie niet bekend. Gevraagd is wat de herinrichting voor gevolgen kan hebben voor eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.

Door middel van een korte inventarisatie (quickscan) wordt nagegaan welke archeologische waarden op de betreffende planlocatie verwacht kunnen worden, wat de aard en diepte van de bodemingrepen is en in hoeverre de bodemingrepen bedreigend kunnen zijn voor de eventueel verwachte archeologische waarden. De bevoegde overheid is niet verplicht om op basis van de resultaten van deze adviesnotitie een selectiebesluit te nemen, aangezien het geen onderdeel vormt van de AMZ-cyclus. Wel kan de quickscan worden gebruikt als basis voor een bureauonderzoek of worden meegenomen in het advies van het bureauonderzoek dat in 2010 is uitgevoerd.

¹ Hagens e.a., 2010, Synthebra rapport S100296.

Afbeelding 1.1: Het plangebied op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader (Bron: Topografische Dienst 1998).

2 Landschapsgenese

Geologie en geomorfologie

Volgens de Geologische kaart² komen in het plangebied fluvioperiglaciale afzettingen bedekt met dekzand voor. Binnen het plangebied is het dekzand dikker dan 2 meter (code Nu3). Volgens de geomorfologische kaart³ ligt het plangebied op een dekzandrug (code 3K14). Binnen het plangebied kunnen daarom archeologische resten aanwezig zijn vanaf het laat-paleolithicum tot en met de nieuwe tijd.

Bodem

Volgens de bodemkaart⁴ komen in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden voor (code zEZ21). De hoge zwarte enkeerdgronden bestaan uit een plaggendeek van meer dan 50 cm dik met daaronder de oorspronkelijke bodem, vermoedelijk een podzolgrond. De aanwezigheid van enkeerdgronden in het plangebied heeft een conserverende werking op eventueel aanwezige archeologische resten in het plangebied. Op de bodemkaart staan de gemiddelde grondwaterstanden aangegeven met zogenaamde grondwatertrappen. Het plangebied wordt gekenmerkt door een relatief lage grondwaterstand (grondwatertrap VII). Dit betekent dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand dieper dan 80 cm beneden maaiveld en de gemiddeld laagste grondwaterstand dieper dan 160 cm beneden maaiveld wordt aangetroffen.

² Rijks Geologische Dienst, 1985.

³ Stiboka en RGD 1977, blad 51.

⁴ Stichting voor Bodemkartering 1977, blad 51.

3 Archeologie en cultuurhistorie

Volgens de IKAW (Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) van de RCE geldt voor de percelen een hoge archeologische trefkans. In het Archeologisch Informatie Systeem van de RCE (Archis II) staan binnen het plangebied geen onderzoeksmeldingen, waarnemingen of monumenten geregistreerd. Uit de omgeving van het plangebied zijn wel een archeologisch monument en een onderzoeksmelding bekend.

Monumentnummer 16.804

Op 110 m ten oosten van het plangebied ligt de historische dorpskern van Waalre, aangegeven als een monument van hoge archeologische waarde. De selectie en de begrenzingen van deze dorpskern is gebaseerd op 19^e eeuwse en vroeg 20^e eeuwse kaarten. Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van vroeg- en/of laatmiddeleeuwse bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. Bedacht dient echter te worden dat de bewoning in de vroege en volle middeleeuwen (tot circa 1300 AD) een meer dynamisch karakter gehad kan hebben en dat de plaats en de begrenzing ervan niet perse hoeft samen te vallen met die van de latere bewoning.

Onderzoekmelding 23.631

Door Becker en Van de Graaf werd in 2007 een booronderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Molenstraat, op 50 m ten zuidoosten van het plangebied. De locatie ligt op dezelfde dekzandrug als het plangebied. Tijdens het veldonderzoek is geconstateerd dat het plangebied op een afzetting van dekzand op pleistocene rivierterrasafzettingen ligt waarop oorspronkelijk een esdek gevormd is. De bovenste meter van de ondergrond onder het esdek is echter afgegraven. Daarna is de humeuze grond teruggestort. Door de afgraving zijn geen archeologische waarden meer te verwachten in het plangebied. Bij het veldonderzoek zijn enkele brokjes houtskool en fragmenten baksteen uit de nieuwe tijd in de bovengrond aangetroffen die zijn aangevoerd met de bemesting van de akkers of zijn gerelateerd zijn aan de huidige bewoning en gebruik van de grond.

4 Het plangebied op historisch kaartmateriaal

Er zijn enkele historische kaarten geraadpleegd om na te gaan of binnen het plangebied cultuurhistorisch waardevolle elementen een rol kunnen spelen. Op het minuutplan uit het begin van de 19^e eeuw⁵ wordt duidelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van een akkercomplex, aangegeven als de Hoeven Akkers. In het zuidelijke deel van het akkercomplex staat de naam Mommers aangegeven. Uit de gegevens van de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafels (OAT)⁶ behorende bij het minuutplan, wordt duidelijk dat de verschillende percelen in gebruik zijn als bouwland. Er is geen bebouwing aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. Aan het begin van de 20^e eeuw is direct ten noorden van de percelen 1 en 2 bebouwing aanwezig ter plaatse van de huidige bebouwing aan de Smeleweg. De betreffende percelen zijn in gebruik als bos of

⁵ www.watwaswaar.nl Gemeente Waalre, sectie A, blad 3. Minuutplannen zijn de oorspronkelijke kadastrale kaarten die zijn vervaardigd vanaf 1811 en 1812 in navolging van de Fransen o.l.v. Napoleon Bonaparte. Het zijn grondbeschrijvingen (kaders) van de gemeenten met hierop aangegeven de percelen, perceelnummers en gebouwen.

⁶ OAT = Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel. Dit is een register uit 1832 waarin diverse gegevens in vermeld staan die betrekking hebben op de betreffende percelen, zoals de eigenaar, beroep en woonplaats, alsmede het grondgebruik en de oppervlakte.

hakhout. Ook het 3^e perceel is begroeid met bos. Halverwege de 20^e eeuw heeft de bebossing weer plaats gemaakt voor bouwland (1 en 2) en heide (3).⁷

5 Verstoringen binnen het plangebied

Voor percelen 1 en 2 is geen informatie beschikbaar over mogelijke verstoringen van de bodem.

Het 3^e perceel, gelegen aan de Dreefweg, is in het verleden milieukundig onderzocht in verband met de aanwezigheid van o.a. (een) olietank(s) en de aanwezigheid van een metaalgroothandel en autoreparatiebedrijf. Het is niet bekend of, en in welke mate, deze activiteiten verstoring van de bodem tot gevolg hebben gehad.

6 Conclusie

Op grond van de ouderdom van de verwachte afzettingen en de aanwezige bodem (enkeerdgronden), kunnen in het plangebied (mogelijk goed geconserveerde) archeologische resten aanwezig zijn vanaf het laat-paleolithicum tot en met de nieuwe tijd. Het eerder uitgevoerde bureauonderzoek ten behoeve van het oorspronkelijke bestemmingsplan voor de Dreefstraat – Molenstraat (blauwe kader, afbeelding 1) heeft een identieke archeologische verwachting opgeleverd. Het onderzoek voor de percelen 1,2 en 3 geeft geen aanleiding om hiervan af te wijken.

7 Advies

Voor het plangebied, bestaande uit de percelen 1, 2 en 3, wordt geadviseerd om vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Het wordt daarbij wenselijk geacht dat de drie percelen voor die betreffende fase van archeologisch vooronderzoek samengevoegd worden met het gebied dat in 2010 is onderzocht, zodat één onderzoeksgebied ontstaat.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van materiaal van vindplaatsen om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.⁸ Voorafgaand aan dit proefsleuvenonderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld dat door de bevoegde overheid (gemeente Waalre) dient te worden getoetst en goedgekeurd. In dit PvE worden de randvoorwaarden ten aanzien van het archeologisch onderzoek geformuleerd.

⁷ Diverse 20^e eeuwse kaarten, waaronder Bonnebladen, geraadpleegd via www.watwaswaar.nl

⁸ SIKB 2010.

8 Literatuur

Hagens, D., J.H.F. Leuving en E.A. Schorn, 2010: *Bureauonderzoek Molenstraat – Dreefstraat te Waalre, gemeente Waalre*, Doetinchem (Synthegra rapport S100296).

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2*. SIKB, Gouda.

Kaarten

Rijks Geologische Dienst, 1985: *Geologische Kaart van Nederland 1:50.000, blad 51 West (Eindhoven)*, Haarlem.

Stichting voor Bodemkartering, 1977: *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 51 West (Eindhoven)*, Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering en Rijks Geologische Dienst, 1977: *Geomorfologische kaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 51 (Eindhoven)*, Wageningen/Haarlem.

Topografische Dienst, 1998: *Topografische kaart van Nederland, schaal 1:25.000*. Emmen.

Internet (geraadpleegd juli 2012)

www.archis2.archis.nl

www.ahn.nl

www.bodemloket.nl

www.watwaswaar.nl